

БУРЯТ-МОНГОЛЫН УНЭН

ВКП(б)-ийн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй
Верхөхөн Сөвөдэй Президиумэй орган

1940 оной
АВГУСТ

6

Вторник
№ 180 (3180)

Бир 10 минута.

ПОЛИТИЧЕСКЭ УГАА ШУХАЛА УДХАТА ТОГТООЛНУУД

Бүхын үдэрнүүдтэ болоһон, ВКП(б)-ийн Центральна Комитетэй ээлжээтэ Пленумэй хүдэлмэри тухайда информацияно мэдээсэл „Правдада“ тунхаглагдаа. Пленумэй эүбшэхэ зүйлнүүдтөн политическэ ба ажлын тон шухаа асуудалнууд — манай эхэ ороной бүхы ажалшадай ажабайдалда нмэгтэ удхашанартай асуудалнууд байгаа. Партийн Центральна Комитетэй Пленум дээрэ, правительствын гададын политика тухайда соносоол, тэрэниие байшаагаа. Пленум болбол дооро дурсагдаһан асуудалнуудаар: хүдөө-ажахын продуктууды хурааха ба бэлдэхэ тухайда; СССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй, энэ оной июнийн 26-най Указые бодото дээрэнь бэлдүүлгэдэ контроль тухайда; гүрэнэй контролийн Наркоматдые байгуулаха тухай асуудалнууды харан үзэжэ, вохиго тогтоолнууды абалһан байна.

Пленумэй тогтоолнууд болбол Социализмын шэнэ илалтануудай түлөө, Социалистическэ гүрэнэй оборонны хүсшадалье, ажахын хүсшадалье бүхэжүүлхын түлөө төмөсэлдэ бүхы большевиктскэ партияе, бүхы советскэ арадые зөбсөглөнэ. Коммунистическэ партия ба тэрэнэй сталинскэ Центральна комитет хадаа Социалистическэ хүдөө ажахын урагшаа хүсэтэ хүдэлөөнэй бадаралтын тухайда сусаршагүй оролдону. Энэ анхаралые колхозно таряашад үлэр бүри үзэнэ. Советскэ дөрөнни, мүнөө хурялгын түлэг хадаа ороо. Хабарай тариалгын хүдэлмэри ажалтаттайгаар үнэгтгэлгэ, тариалангай найн ургаса хадаа үндэр ургаса абаха бүхы найдабары олгоно.

„Хүдөө ажахын продуктууды худалдан абагдахы ба бэлдэхэ“ гэхи хубилалтанууд тухайда ВКП(б)-ийн ЦК-гай ба СССР-эй СНК-гай тогтоол болбол хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтын шийдэхы факторынь, тодорхойлогшын болоһон байна. Эдэнэй таримтануудай нэгэнинь габал, — үнэгтгэлгэ хабарай тариалгын талмай үргэдэлгэ, хүдөө ажахын хабарай хүдэлмэринүүдэй нёдонон жалнуудэйхиёе үлэмжэ шанар болоно. Эдэ бүгдэ — үндэр ургасын үндэһэ нууриие талба. Хурялга болбол колхознигуудай ба колхозничануудай ажааар амжана.

Ургаса хурялгы хаа-хаангай эмхитэйгээр, богонихон болзор соо, гээлтэгүйгээр абуулагдаһан ушарга, ВКП(б)-ийн ЦК-гай Мартын пленумһэ хойшо хүдөө ажахын хүгжөөн, тэдэ үсөвинүүд бүрин хэрэглэгдэ тэ байна.

„Хүдөө ажахын продуктууды хурааха ба бэлдэхэ“ тухайда ВКП(б)-ийн ЦК-гай ба СССР-эй СНК-гай, мүнөөдөр тунхаглагдаһан тогтоол болбол бүхы партияна организационуудтэ, бүхы советскэ ба газартаряалангай органуудтэ, бүхы колхозуудтэ, совхозуудтэ үнэн замые заана, тус замые даган абажа, тэдөнөр хурялгын кампанияе большевиктскээр үгсгөргөхэ ёһотой. Энэение, Партийн ЦК ба Советскэ правительство эринэ.

Түбхын түрүүндэ, нёдонон жэлэй алдуууудые нютагай хүдэлмэрилэгшэд дабтахгүйёнь эргидэнэ, ушарынь, хэдэ-хэдэн республикануудта, хизаарнуудта ба областнуудта, нютагай организационуудай хайшахэрэгээр хандаһанайнь результатта, хурялга тон хээр хойшо татагдаа. Энэ хадаа, ханайшы мэдэхэдэ, тарианай, овошчин ба бусад хүдөө ажахын продуктуудай гөөгдөлдэ хүргөө,

энэ хадаа партия урда, гүрэнэй урда, арадай урда тон хүшэр гэмтэ ябадал болоно.

Партия ба правительство болбол, гүрэнэй интересүүдтэй бүрин зохилдуулан ажахыгаа бодомжо тойгоор эрхилжэ, эрхимээр хүдэлмэрилхын тулада нютагай партияна ба советскэ организационуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ бүхы эрхэ ба аргабайдалы олгоно. Арадай нангин зөөриёе, тухайлбал — таряае, овошчы ба бусад хүдөөажахын продуктууды гэжэ, гүрэндэ харша тенденцидэ тулалгаша, төрө хүтэлбэрилэгшэ хадаа партия найдабарыне харюусажа шадахагүй байна. Партия хадаа тиймэ хүтэлбэрилэгшэе тшаалһаан хаяхаа гадна, тухай харюусалгада хабаадуулха.

Гүрэнэй урдахы уялгануудаа, правительстваар тогтоогдоһон болзор соо, колхозуудаар дүүргэлгэ болбол социалистическэ ажахын — колхозуудай ажабайлгын ба хүгжэлгын түрүүлхын усювинь болоно. Колхозой хүтэлбэрилэгшэ бүхэндэ, бригадир бүхэндэ, колхозник ба колхозница бүхэндэ социалистическэ гүрэнэй интересүүд хамагша дээдтэ байха ёһотой. Ургасаа баряндань, зааханшы гээлтэгүйгээр хурялга, эзэн ёһоор хурялга, гүрентөө болзор соонь тоосолго — колхоз бүхэндэ арюун уялга.

Гадна, хурялгын ба таряа тшаалгын нүүлээр, колхозно хүтэлбэрилэгшэ бүхэндэ урда тон серьеэе зорилго — сугтуулагдаһан ургасаа зүбөөр хэрэглэгы хангалта байна.

Юб габал, — гандажа магад ушарые уришалан хараада абаха, колхозуудта страховой, үрбөнэй, тэжээлэй ба фуражай фонднууды байгуулга болоно. Гүрэнэй урдахы уялгануудай дүүргэгдөнэй нүүлээр, колхозуудтэ бүхы тарианайнь ба малай тэжээлэй экөнхи хубинь ажалта үдэрнүүдтэ үгтэдэг байһань таарамжагүй.

Зарим колхоз хадаа, хэрбээ шула болоо наань, гүрөнһөө сүүдэ абахади гэжэ найдаад, колхознигуудай дунда иждивенческэ ханал таряадаг байна.

Мүнөө үедэ заводуудта ба фабрикануудта ажалай дисциплиные бүхэжүүлхэ тшаа ехэхэн хүдэлмэри, дисциплиные хазагайруулагшадтай — летунуудтай, прогульщикуудтай тэмсэл абуулагдаха байна. Бүхы колхозуудта, совхозуудта, МТС-үүдтэ ажалай булад дисциплины тогтоолго болбол мүнэ шулахын шула ба хойшолуулашагүй зорилго мүн. Ажалтайгаа уялгануудта хайшахэрэгээр хандадаг ба колхозой нийтин тариалан дээрхи хүдэлмэриһөө бөөе зайлуудат хүнүүд колхозуудта үшөөл олон байна. Хүдэлмэрээ үглөөнэй 5-6 час болоодуй байхада эхилхын орондо, харин хурялгын үе соо хүдэлмэридөө 8-9 часа гарадаг ба наранай ороодуй байхада ажалһаа бусад ушарнууд зарим колхозуудтэ, МТС-үүдтэ, совхозуудта үзэгдэнэ, нмэ практикые яабашы тэсэсгөгүй.

Хурялгын түлэг үедэ минута бүхөниё үнэтэйдэ болодог, үнэнсэхэ колхознигууд ба колхозницагууд болбол, дурсагдаһан „гүрим“ дураагутадаг. Бүхы колхознигууды, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэды, тэдэнай хүдэлмэрин бүхы сагынь хурялгын үедэ бүрин хэрэглэхы эриһан, ЦК-гай ба СНК-гай тогтоолнууды хүдөө нютагай үнэнсэхэ труженигууд нэгэнианалаар хайшаан утгаха байна.

Мүн, колхозууддахы ажалай дисциплиные эбдэлгэдэ эсэс табимаар болоо!

Нютагууддахы партияна, советскэ организацинууд ба бүхы газартаряалангай органууд болбол хүдөө ажахын үйлдбэридэ большевиктскэ шанга гүрим байгуулхын түлөө харюусалгын мэдэралые колхозуудай түрүүлэгшэнуудтэ, бригадирнуудта — социалистическэ газартаряалангай эдэ мастернуудта сусаралтагүй хүмүүжүүлхэ ёһотой.

„ВКП(б)-ийн ЦК ба СССР-эй СНК болбол, энэ жэлэ хурялгын хүдэлмэриёе сар соонь абуулга, хүдөөажахын продуктууды бэлдэхэлгээр гүрэнэй плануудай сар соогоо дүүргэдэгы хангалта — ажахын политическэ шулахын шула зорилго энэение амжалтаттайгаар дүүргэлгэ хадаа мүнөө жэлэй үндэр ургаса бүрин хуряжа абалгы, орондоо хүсэд хүрэхэ хэмжээнэй, хүдөөажахын продуктууды абалгы, колхозуудай саашадаа эмхидхэлэй — ажахын бэхжилгы ба колхознигуудай шанга шадалта байдалай бүри ехэ ургалты хангаха байһанда партияна, советскэ организацинуудай, колхознигуудай, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшөдэй анхаралынь хандуулна“.

1940 оной июнийн 26-най, СССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй Указай толилогдоһоор нэгэ хара үлүүтэй үнэгрөө, төрө болбол арадай ажахыда нмэгтэ удхашанартай байна. Зүгөөр, Указ болбол бодото хэрэг дээрэнь хангалтагүйгээр бэлүүлэгдэнэ. Партияна организацинууд болбол Указые бодото хэрэг дээрэнь абуулгада контроль бэлүүлнэгүй, энэ хэрэгые самтэгтэ табижархихан байна. Центральна Комитет болбол Указые ажабайдалд үнэгрэгэлгын хүтэлбэрилэгшэ нютагууддахы парторганизаацинуудай зайсалгын нмэ позицияе зүбшэн хэлсэһэн байна. Промышленность тшаа, партияна организацинуудай главна зорилгонь хадаа мүнөө 8 часай хүдэлмэрин үдэртэ, 7 үдэрэй хүдэлмэринин нелдэйдэ оролгоор ба предприятинууд ба учрежденинуудһэ хүдэлмэришэд ба служацинуудай өөһдөө мэдээд гараха ябадалы хорилгоор хэмжээбүүлганууды бэлүүлхын хүтэлбэриёе ба контролине хангалга болоно.

Большевиктскэ партияна Центральна Комитетэй Пленумэй тогтоолнууд болбол ажахын ба политическэ ажабайдалай эхсэмэг актуальна, онсо мэргэн, шийдэхы асуудалнуудаар абуулгануудай боевой программые бүхы партияна организацинуудта үгэнэ. Ленин — Сталиной партиянын членүүдтэ байха ёһотой бүхы энэргээр, ЦК-гай пленумэй шийдхэбэриүүды дүүргэхын түлөө оролдохын тула, бүхы большевикууды пленумэй шийдхэбэриүүдээр ойрын болзорнуудта зөбсөглөхэ хэрэгтэй байна. Гороудууд ба деревнянуудтэй партиянабашэ активай оомиллонно үргэн массануудта түшгөлжэ, манай ажахын, культурина ба гүрэнэй ажалтайбуулын бүхы деталнууны үшөө гүнзэггээр мэдэжэ, манай партия болбол, өөрыгөө Сталинка Центральна Комитетэй хүтэлбэри дооро, советскэ аратые коммунизмын шэнэ илалтануудта хүтэлхэ байна.

(Августын 1-нэй „Правды“ түрүү бэшгөө)

„Бидэнэр бага бэшэ шэнэ шэнэ амжалтаттай байнабди. Теэд, туйлагдаһан амжалтануудаараа ханаагаа амарха гэнэ-гүйбди. Советскэ Союзай, бидэндэ шухала саашанхи амжалтанууды хангахын тулада, бидэнэр „манай гададын дайсадай ямаршые фокусуудай ба ямаршые „гэнтын ушаралай“ бидэндэ гэнтэ ушархагүйнь тулада, манай бүхы советскэ арадые военнэ добтолгын аюулай урда мобилизационно бэлэн байлгахы хэрэгтэй“ гэнэн — нүхэр Сталиной үгыёе ходоо ханажа ябаха ёһотойбди“.

(СССР-эй Верховно Сөвөдэй VII Сесси дээрэ нүхэр Молотовай хэнэн докладһаа).

Түмэрзамай транспортын Бүхэсоюзна үдэрөөр дашарамдуулан, Б. Барков ба В. Лисевичын зураһан плакат.

СССР-эй Верховно Сөвөдэй VII сесси

Союзай Сөвөдэй ба Национальностнуудай Сөвөдэй августын 2-ой үдэрэй хамтарһан заседани

СССР-эй Верховно Сөвөдэй VII сессиянын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Августын 2-ой үдэр, Кремлевскэ ехэ дворец соо, Союзай Сөвөдэй ба Национальностнуудай Сөвөдэй хойрдохы хамтарһан заседани болобо. Энэ хадаа үдэшын 6 часта олонтоотой айлашад — наука, техника ба искусствын хүнүүдэй, Улаан Армиин ба Улан-Шэргэй Флодой командирнуудай, улаан столицын фабрика ба заводуудай становецнуудай хабаадал татайгаар нэгдэбэ.

Түрүүлэгшын столдо — Союзай Сөвөдэй түрүүлэгшэ депутат Андреев, Национальностнуудай Сөвөдэй түрүүлэгшэ депутат Шверник, Союзай Сөвөдэй түрүүлэгшын орологшод, депутатууд Лисенко ба Усман Юсупов, Национальностнуудай Сөвөдэй түрүүлэгшын орологшод депутатууд, Аслана ба Кулагин гэгшад нууба. Ложонуудта — нүхэр Сталин, Молотов, Ворошилов, Каганович, Калинин, Жданов, Микоян, Хрущев, Берия, Маленков, Тимошенко, Шкирятов, СССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумай членүүд ба арадай комиссарнууд.

Нүхэр Сталиной ба тэрэнэй соратнигуудай харагдахадань нэрбеме овацы болоно. Депутатууд ба айлшад нууриһаа боджо, арадуудай агуухэ вөждө улаан алига ташанад. Овацы хэдэн минута соо үргэлжэлбэ.

Союзай Сөвөдэй ба Национальностнуудай Сөвөдэй Заседани болбол советскэ патриотизмын үсэнтүгэс демонстрация, Советскэ Союзай арадуудай ленинскэ сталинскэ ханибарисаггай демонстрация болобо.

Молдавскэ Автономно Советскэ Социалистическэ Республиканы Арадай Комиссарнарай Сөвөдэй түрүүлэгшэ — депутат Константиновта үгэ үгтэбэ. Тэрэ болбол, мнрэй сталинскэ политикын туйлай ехэ, бүхэдэлхэйн историческэ илалта тухай — советскэ румынскэ конфликттын мнрээр шийдхэгдэһэн тухайда молдавскэ хэлэн дээрэ — урдань румынскэ боярнуудаар хоригдожо байһан хэлэн дээрэ хэлэнэ.

Оратор болбол, румынуудар эзлэгдэһэн Бессарабин ажалша арадай хүшэр байдалы ба золто советскэ Молдавскэ республикадахи баясхаланта байдалы тодо фактинуудаар харуулба. Румынскэ оккупацинууд Бессарабин ажалшадые зобон ядаралгада хүргөө. Дээрмэдэгтэ ба зоргоороо бололгын румынскэ режим хадаа Бессарабин хүнзөндө туйлай ехэ хохидол үзүүлжэ байгаа. Буковинын хүнзөн болбол историческэ судьбагаараа

хэлээрэ ба национальностноосаараа советскэ Украинатай нягт холбоотой.

Советскэ Молдавида хүнзөн болбол бөөе даанхай сүлөөтэ ажабуудалай, мнрээ ажалай бүхы эрхнүүдые, культурина шангшадалта ажабайдалы хэрэглэнэ. Молдавскэ АССР болбол ленинскэ сталинскэ мирнэ политикы шуул абуулан, ород ба украинскэ арадуудай туһаламжаар национальностноосаараа ажахын хүгжэлтын хэрэгтэ туйлай ехэ амжалтанууды туйлаа, түрүү республикануудай зэргэдэ гараа. Социалистическэ байгуулалтын жэлнүүдэй торшо соо 235 элдбэ промышленна предприятинууд энде байгуулагдаа. Зуу манга гаран хурашад хургуулинуудта, техникумнуудтэ ба хураалсай дээдэ заведениеүүдтэ хураалсана.

Бессарабин сүлөөлөгдөөд байхадань, национальностноосаараа ажахын байгуулалтын хэрэгтэ ехэ шэнэ зорилгонууд 2 миллионно молдавскэ арадай урда гараба гэжэ Константинов заана.

Советскэ Молдави ба сүлөөлөгдөһөн Бессарабин ажалшадэй нэрлээ, депутат Константинов болбол Союзна Молдавскэ Советскэ Социалистическэ Республикы бии болгохо тухай закон баталхынь Сессияе гуйба.

— Союзна Молдавскэ Советскэ Социалистическэ Республика болон нэгдэхгдэһэн, молдавскэ арад болбол, — оратор хэлэнэ, — Сталинскэ Конституцийн тул доро, агуухэ Сталин түрүүтэй Коммунистическэ партиянын хүтэлбэри доро, СССР-эй бүхы арадуудтай хамта яһан, коммунизмын байгуулалтада шэнэ илалтанууды туйлажа байһанинь нэгжэг-гүй.

Улаань, УССР-эй Арадай Комиссарнарай Сөвөдэй түрүүлэгшэ — депутат Корниенко үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа Буковинын хойто хубинь ба Бессарабин Аккерманскэ, Хотинскэ ба Измаильскэ уезднууды туйлажа байһанинь нэгжэг-гүй.

Заседанинын зал соо, Бессарабин ба Буковинын хойто хубинь ажалшадай делегация ерөөб гэжэ түрүүлэгшэ мэдээсэна. Тэндэ хабаадагшад хадаа сүлөөрһөн арадай түлөөлөгшэдтэ нэрбеме овацы хэбэ.

Түрүүлэгшэ депутат Шверник болбол Бессарабин арадуудай түлөөлөгшэ нүхэр Крекунескудэ үгэ үгтэбэ.

— Бидэнэр болбол хэдэн олон жэл соо клеткэ соо, нойтон шийгтэй ба хара харанхы подвал соо, шубуундал адалаар зобон, байгаа-

ди. Улаан Арми бидэниие сүлөөдэ тэбэ. Советскэ арадай хунгадамалнууд — таанар байндаа, таанар — нүхэр Сталин ба нүхэр Молотов байндаа, таанар — нүхэр Ворошилов ба нүхэр Тимошенко байндаа. Капиталистическэ богоолшолгоһоо бидэниие сүлөөлөһөн түлөө агуухэ советскэ эхэ ороной бүхы ажалшад байн даа.

Арадай эхын хургуулын хуушанай багша — нүхэр Крекунеску болбол советскэ эхэ орон тухай, Бессарабин сүлөөлөгдөһөн арадай энтузиазм тухай хэлэнэ. Золто эхэ орон тухай, сталинскэ эпоходо хүдэлмэрилхэ агуухэ байр тухай дуунууд дуулаһа.

Бессарабскэ арадай нэрлээ, нүхэр Крекунеску болбол Союзна Молдавскэ Советскэ Социалистическэ Республикы бии болгохынь СССР-эй Верховно Сөвөдэе гуйна.

Буковинын хойто хубинь ажалшад түлөөлөгшэ — нүхэр Михалчук үгэ хэлэбэ. Сталинскэ Конституцийн наран, — төрө хэлэнэ, — хойто Буковина дээрэ мандан гараба, Буковинын арад хадаа, Советскэ Союзай арадуудай ахалдугэй туһаламжаар, өөрынгөө шэнэ золто ажабайдалы байгуулжа байна. Оратор болбол Украинскэ Советскэ Социалистическэ Республикы составта Хойто Буковиные оруулхынь гуйба.

Бессарабин ба хойто Буковинын бүрин эрхэтэ делегатуудай гуйлты депутат Студинский халуунаар дэмжэбэ.

Улаань, ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Сөвөдэй түрүүлэгшын орологшод, депутат Булгаин үгэ хэлэбэ. Правительство даалгабарлар, депутат Булгаин болбол Союзна Молдавскэ Советскэ Социалистическэ Республикы бии болгохо тухай ба Буковинын хойто хубинь ба Бессарабин Хотинскэ, Аккерманскэ ба Измаильскэ уезднууды украинскэ ССР-эй составта оруулжа, тухай законуудай проекты СССР-эй Верховно Сөвөдэй үзэмжэдэ табива.

Нүхэр Булгаинтай үгэ хэлэһэнэй нүүлээр, зүблэхэ зүйлэй хоёрдохы пункт тшаа үгэ хэлэлгы хааха тухай дуралхал абаба. Союзна Молдавскэ Советскэ Социалистическэ Республикы бии болгохо тухай закон ягсандуугаар абаба.

Мүн Буковинын хойто хубинь ба Бессарабин Хотинскэ, Аккерманскэ ба Измаильскэ уезднууды украинскэ ССР-эй составта оруулжа тухай закон абаба. УССР-эй шэнэ территориянуудай хүнзөнһоо СССР-эй Верховно Сөвөдтэ депутатууды хунгаха хунгалтын үдэрые томильхынь СССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумдэ даалгадана.

Союзай Сөвөдэй ба Национальностнуудай Сөвөдэй улаадахы хамтарһан заседани августын 3-най үдэр үдэшын 6 часта болохо. (ТАСС).

Убнэ хурялгы

УБНЭ ХУРЯЛГЫН
ТҮРҮҮШҮҮЛ

Зелэ. Додо-Бургалтайн сомоной, Карл Марскай нэрэмжэтэ колхозой, №2 бригада болбол үбнэ хурялгын планине богонихон болзор соо дүүргэхын тулада амхитэй байнаар хүдэлмэрилнэ. Колхознигууд өөһэд хоорондоо социалистическэ соревнованиин догвор баталад, үдэрйгөө даабарине бүрин дүүргэнэд. Энэ ханын газетэ гарадаг.

Убнэнь хүдэлмэриде стахановскаар ажаллажа ябаһан нүхэр Норбо Цыбиков, Цырендума Буниева ба бусад, нормоо 100 процентөө үлүү дүүргэнэ. Эднэр эрхим жэшээ харуулан, хожомдо-

лон колхознигуудаа хойноһон дахуулажа абадаг.

Гэхэтэй хамта, энэ ажалай дисциплине эбтэдэг лодырьнууд бии. Жэшээлхэдэ, Сүрэн Дашиева гэгшэ нэгэ үдэр үбнэ сабшалагда гараһан аад, бүхэли үдэр соо бухалай нүүдэртэ унтажа үнгэргөө. Энэ нүхэр ганса мүнөө иигэжэ лодырьлоһон бэшэ, мүн өнөөй урда тэһыне имэгта муугаар ажалладаг байгаа. Сүрэн Дашиева, колхозойгоо ажалда имжэ үнэбэшээр хандаг байһанһаа ханын газетэдэ хэдэн дахин бэшэгдэһэн юм. Тээд, мүнөө хүрэтэр заһарнагүй.

Ц. Ц.

Гектар бүриһөө 35-35 центнер
хуряана

Иволгин аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозоо хүдэлмэрилжэ байгаа герасимовска эвено (эвенодын Н. Дармаев) энэ жэлдэ колхозойгоо сабшалангыне найжаруулажа, үнэр ургаса абалын тулада, нилээд өхө хүдэлмэри бүтөөбэ.

Хамта 329 га сабшалан дээрһээ модо, шулуу гэхэ мэтын элдэб буртагуудыне түүжэ эсбэрлэжэ; 130 гектарай халда галдаа; 300 тэргэ шөбжэ гаргажа тараагаа; 1000 гектар сабшалангыне хоёр дахин убалаа; мүн 6 гектар опынтоо участогаа дүрбэ дахин убалһан байна.

Луговодческо эвеногой энэ хү-

дэлмэридэнэ колхознигууд олоороо туһалагсаһан байна. Энэ эвено оролдотой байнаар хүдэлмэрилһэнйгөө ашаар, өөһэднйгөө абалһан уялгануудыне бүрин дүүргэжэ шадда. Герасимовска болбол өөһэднйгөө опынтоо участок дээрһээ 35 га бүрин 50-50 центнер ба бүхы сабшалан дээрһээ гэр бүрин 30-30 центнер үбнэ хуряаха уялга абалһан юм. Мүнөө опынтоо участок дээрһээ 85-85 центнер ба зарим газарһаа гектар бүрин 100 центнер хуряагдаа. Колхозойн бүхы сабшаланһаа дунда жэмжээгэр га бүрин 35-35 центнер хуряагдаба.

Заменаей зарим колхозууд үбнэхуряалгыне удааруулна

Заменаей аймаг дотор үбнэ хуряалгын хүдэлмэри тэч ээлл темпээр ябуулагдана. Аймаг соохи колхозууд үбнэ хуряалгын хүдэлмэри июлинь 5-6-һаа бүгдэ эхилһэн байгаа.

Мүнөө хурялгын планин оройдоо 25 процент дүүргэгдэе.

Убнэнь хүдэлмэрине муу бэшээр эмхидхэн колхозууд габэл: Улэһэнэй сомоной, "Майн 1" ба Хужарай сомоной, "Интернационал" болоно. Дурсагдаһан артельнууд хадаа, колхознигуудай дунда ажалай дисциплине шангаар табижа ба ажаааа зүбөөр эмхидхэжэ, үбнэнь хүдэлмэрине богонихон болзор соо дүүргэхын түлээ тэмсэвэ.

Сабшала ба хуряалгын хүдэлмэриде стахановска ажалай жэмжээ харуулагшад олон. Жэшээнь, "Улаан-Далхай" колхозой колхозник Ц. Доржеев гэгшэ үдэртөө 0,85 га сабшалан ороондоо, 1 гектар эрхим шанартайгаар сабшана, Санагын сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ артелинь членүүд Х. Нохорова, Ж. Бадмаев гэгшэд үдэрйгөө нормын 200-250 процент дүүргэнэ. Хужарай сомоной "Улаан-Нурта"

колхозой полевои бригадын колхознигууд О. Балмаев, К. Сандаков, Ц. Галданова, Ц. Жигмитов гэгшэд мүн тэрэһэн байнаар хүдэлмэрилнэ.

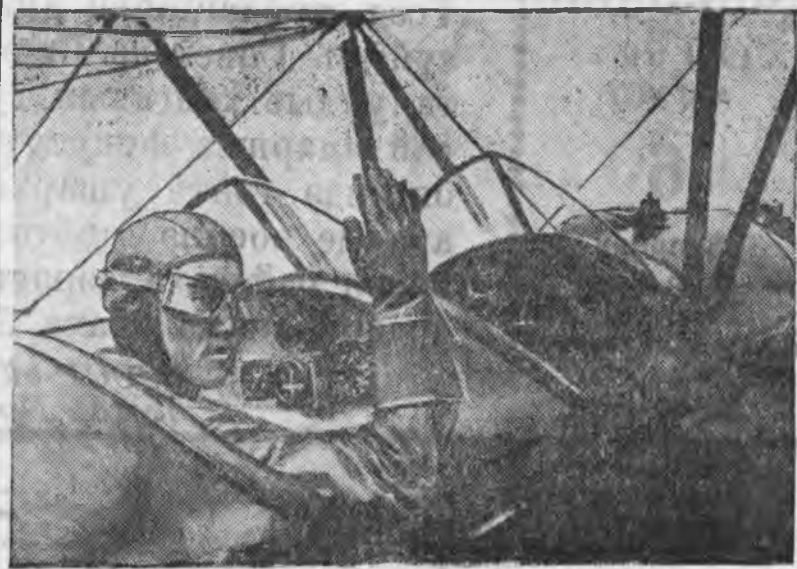
Убнэнь хүдэлмэрине өхөөр удааруулажа байһан колхозууд бии. Михайловска сельсоветай, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз планһаа арайхан 12 процент дүүргэе. Санагын сомоной, "Коминтерн" колхоз—13 процент, Утаата-Далхайн сомоной, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз—13 процент г. м.

Тус колхозууд хадаа бороотой бурхэг байна гэжэ "шалтаг" бариад, үбнэнь хүдэлмэрине шамдуулагүй. Мүн силос даралга аймаг соогоо 63 процент дүүргэе.

Убнэ хурялгын хүдэлмэриде АЗО-гэй зүгһөө оперативна хушталбэри үгтэнэгүй. Аймаг соогоо үбнэ хурялгын ямаргаар ябажа байһан тухай мэдэһүүд саг соогоо абадаггүй байна.

Иймэхээ, АЗО-е дагша нүхэр Бабуев хадаа хурялгын хүдэлмэриде гол анхараала табижа, тэрэнине оперативна ба тодорхой хүтэлбэрээр хангаха уялгатай.

Б. Шоенов.

Улан-Удын аэроклубай курсант комсомолец Шагланов мийдэхэ зүбшөөрөл абажа байна. (Пестеревэй-фото).

Шухала зорилго

Бурят-Монгол АССР-ай Арадай Комиссарнарай Совет болбол налоговои ба страхованин инспекторнуудай ба агентнуудай хүдэлмэрини общественнэ харалгыне 1940 оной гурбадахи квартал соо үнгэргэхэ гэжэ тогтообо.

Тус харалгын зорилго уудын: 1) Налог ба мүнгэ эсүүлгын хүдэлмэрине эрид найжаруулан, налогой түлбэрини планине амжалтатайгаар дүүргэхэеэ гайна, страхованин уялгата түлбэрини хангалдаа байна.

2) Хүдөөгэй ба горохой аравзонноо орохо уялгата түлбэрини недомкые усадхалгада өхөхөн түлхисэ болохо умартай.

3) Хүдөөажаһын ба олын налогуудыне, мүн төршлэлэн культурой түлэлгыне идейно-политическэ үндэр хэмжээдэ үнгэргэлгэдэ угаа өхө удамнанартай байха юм. Манай республика дотор 350 налоговои ба страховой агентнууд тоологдоно. Эднэр, партинь ба правительствын налоговои политикыне амжалтадай дунда нэбтэрүүлнэ. Түрүү агентнууд, квартал бүхэнийгөө плануудыне амжалтатайгаар дүүргэн, жэмжэтэ найн хүдэлмэрини туйластын харуула.

Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай финансова талгай налоговои ахалагша инспектор нүхэр Воронин, Тунхэной аймагай ахалагша инспектор нүхэр Бараев, ахалагша инспекторнууд нүхэр Виженова (Бичура), Родионов (Мухар-Шабар), Рыдиков (Заиграй) ба

бусад болбол бүхы дэабаринуудаа болзор соон дүүргэдэг. Мүн тэрэһэн нүхэр Иванов, Измайлов, Фетисов, Банзаров (Мухар-Шабарай аймагһаа), Жүрьев, Свинин (Заиграй аймагһаа), Илнтинич, Толмачев, Каларицина (Хойто-Байгалай) гэгшэд оролдотой хүдэлмэрээр ажаллалд дунда алдаршан ба авторитеттэй, хүнэтэй болоо.

Эдэ эрхим кадрнуудай энергичээр ба эршэмтэйгээр хүдэлмэрилһэнэй ашаар хоёрдохы кварталыг налоговои план 105,5 процент дүүргэгдэе. Республикын 13 финорганууд планһаа болзорсоон ба 9-нь урид дүүргэе. Мухар-Шабарай, Зэдин, Бичурин, Баргажанай ба бусад финансова талгаууд түрүү хуруинуудыне эзэлнэ.

Гэхэтэй хамта, Иволгин, Тарбасатай, Селенгын, Халхын аймагуудай налоговои ба страховой хүтэлбэрини хүдэлмэрилгэдэ плануудаа дүүргэдэггүй байна.

Налоговои ба страховой инспекторнуудай хүдэлмэрини общественнэ харалгыне эмхитэйгээр үнгэргэхын түлээ Сталинка Гурбадугар табанжэлэй нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованине улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ өһотойбди. Бүхы агентнууд, инспекторнууд, финансовы активистнууд болбол энэнь энергичнээр хабаадалсаха уялгатай.

Ю. И. НОЗ - Тарбасатай Налоговои талгай начальни

ТҮРҮҮ ПАРОХОДУУД

"Чаадаев" ба "Бурядай 10 жэл" пароходууд Селенгын улан замай транспортод түрүү хуруинуудыне эзэлнэ. Ингэргшэ харагуудайгаа намаралгын плануудыне үлүүлэн дүүргэхэдэ, нэгшэ авари ба эбдэрлэ гаргагүй. "Бурядай 10 жэл" пароходой капитан-комсомолец нүхэр Мажаров, механик нүхэр Зубов гэгшэд харюусалгата ба хүндэтэ уялгануудтаа большевиктөөр хандан, коллективтэйгөө найдабарине бөөлүүлнэ.

Помполит нүхэр Мартыненко комсомолецнууд-залуушуудай дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине үнэр хэмжээдэ абуулхатайгаа хамта, ороноо хамгаалсын хүдэлмэриде онсо анхарад табила.

Түрүү пароходуудай коллективүүд Сталинай нэрэмжэтэ "Сергоголь" шахтын Центральна Ирринин горнягуудай хаялдагыне халуунаар димжэ, абаһан уялгануудта шалгажа эхилэ.

Ц. Д. Визьяев.

Б. М. Искусствын декадада бэлэдхэл

Выставкэдэ бэлэдхэл

Бурят-Монголой искусствын декадтай дашрамдуудан эмхидхэгдэхэ, Бурят-Монголой уран зуралгын искусствын выставкэдэ бэлэдхэл түлээ ябажа байна.

Заменаей аймагһаа уралаар өрөһөн, мүнгшэ ба алташа нарин дархан Г. Тубчинов гэгшэ эдээр тон хайханаар Лениней бюст, сагаан мүнгөөр тамахиной банка, бөһөлөгүүдэ уралан нылэе. Хорин аймагһаа өрөһөн уран нылүүршэ Содном Бодиев хадаа Ленин ба Сталинай портрет, модон шатар нылэе. Мүн модо нылэдэг дархан Дашиев (Заменаей аймаг) болбол модон дээрэ уранхайханаар "Бурят орон" гэжэ зураг дүүргэдэ, мүнөө бурядай шэнэ орнамент нылэжэ байна. Яруунын аймагай, Эгэтын сомоной, Карл Марскай нэрэмжэтэ колхозой член, үлмөршэ Намсарай Очиров, янаар хоёр шатар хэһэн байна. Бичурын аймагай, "Ким" колхозой член Доржи Шагдаров гэгшэ ханжуургатай мүнгөн хутага хэжэ дүүргэдэ, мүнгөн гааһа хэжэ байна.

Уран өдөлшө Ажигирова болбол нүхэр Сталинай портретын уралан бүтөөжэ байна. Мүн, республикын габьяата багша Жана Дугарова хилгаанаар гоё өдөл хэжэ байна.

Болохоёо байгаз декадтай дашрамдуудадан эмхидхэгдэхэ выставкэ дээрэ бурят арадай тон баялиг уранзургуудай табигдаха тулаһа, манай республикын урашууд бүхы хүсээ гарган бэлэдхэжэ байна.

Гэбшэе, зарим нүхэд хадаа үшөөл мүнөө хүрэтэр бэлэдхэлгэе хүдэлмэрине өхилдүү байха юм.

Мүн, колхознигуудта байһан урданай гоёнууд зүүдэлнуудыне выставкэдэ табиһын тула, тэдэнине сугауудалга муугаар абуулагдана.

Эдэ бүхы хуруинуудаа ойрын үдэрнуудта усадхажэ, болохоёо байгаа выставкэдэ уранхайхан ба үндэр дээдэ шанартай экспонатнуудыне табижа өһотойбди.

Ц. Номтоев.

Декадын хроико

Декадын главна художник Г. Л. Кисель ба художник Павлов гэгшэд түгэсхэлэй концертыне оформитко планһаа зохёогоод, хүдэлмэрилжэ эхилэе.

Түгэсхэлэй концертод 150 хүнэй хабаадалгатай колхозно хор, арадай инструментнуудай оркестр, семейскэ хор ба Чайковскин нэрэмжэтэ театрально-музыкальн училище хабаадалжа юм. Мүн, "Еохор" танец (100 хүнэй хабаадалгатай), "Масок", "Гарбарига", "Колесуха" танецууд хамтадаа 20 гаран номернууд харуулагдаха.

Концертны декорацийн уранхайханаар гоёгдоһон ба хабаадалгашдын тусгаар костюмуудтай.

Горсэддахы зунай өхө театрын сцена августын 10-да бэһэн болохон. Тэндэ, декадада харуулагдаха зүжэгүүдэй репетицинь үнгэргэгдэхэ.

Театральна монтаж хүдэлмэрээр эрхимээр ябуулна. Нүхэд Деци-

ков, Дмитриев, Пустышев, Лашкевич гэгшэд даабаринуудаа 200-250 процент хүрэтэр дүүргэнэд. Сценын машинист Голубков гэгшэ өхөхөн оролдого гаргана.

Теамонтаж хүдэлмэрээр болзор соон дүүргэхэ гэжэ найдахаар байна.

Декадын литературна часть доордурсагдаһан брошюрануудыне хэблэн гаргахаһа:

1. "Бурят-Монгол" (хэблэлэй 6 хуудан) — авторнуудын М. Г. Гершевич ба Макаров, 2. "Бурят-Монголой искусств" гэжэ сборник 3. "Баяр", "Энхэ-булад баатар" ба "Эржен" пьесэнууд (ордохон дээрэ), 4. Программа, калогалин либретто ба бусад.

Эдэ Москвадахи "Искусство" хэблэлээр гаргагдаха юм.

Эзэвнэе гадна, Москвадахи музыкальн хэблэл "Энхэ-булад баатар" опероһоо, "Байраһаа" ба "Эржен" түүбэрилэн хэблэхэ байна.

КОМСОМОЛЬСКО ЗВЕНО БАЙНААР АЖАЛЛАНА

Ярууна. Эгэтын сомоной, Карл Марскай нэрэмжэтэ колхоз үбнэ хурялгын хүдэлмэрине өхөөр удааруулна. Хорёод хоногой торшо соо үбнэнь хүдэлмэри ябуулаах байхадаа, планһаа 8 процент дүүргэе.

Тус колхоз болбол үдэр бүхэндэ 176 гектар сабшаа ба 2210 центнер тармажа сэмэхэ графиттай байһан аад, энэ дэабариз гүйсөөхөнгүй.

Илангай нүхэд Дамдин Бадмаев ба Б. Цыбенов гэгшэд левоннуудта сабшала ба хурялгын хүдэлмэрини эмхидхэл муу.

Колхознигуудай дунда социалистическэ соревнованин үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнгүй.

Гэбшэе, найн показателтайгаар ажаллажа байһан звенонууд бии. Ийш элхэдэ: Комсомольско звено (эвенодын нүхэр Цырендоржи Балмаев) үбнэ хурялгын хүдэлмэрине байнаар ябуулна.

Энэ гараар ба косилжаар сабшала дээрэ стахановскаар хүдэлмэрилдэг комсомол ецууд нүхэр Вазаров, В. Дугаров, Бальжат Цыбиков гэгшэд үдэрйгөө даабарнааа холо үлүү сабшана.

Ц. Ж. ДАШИПЫЛОН

Советскэ патриодуудай героизм

(Хасан нуурдахи событинуудһаа хойшо хоёр жэл болоһоной ойдо).

1938 оной июлинь һүүлдэ, японцууд болбол хилэ шадарай манчжурска хүнзюнине намнажа ба Хасан нуурай районод сэрэгүүдэне суглуулжа эхилһэн байна. Хасан нуур ба тэрэ шадарайн Бесымянна, Заозерно ба Пулеметно үндэрхэнүүд Номгон далайн өрөөһөө миин 10 километр, сэхэ харгыгаар Владивостогһоо 130 километр болоно. Энэ—Дальневосточно далай шадарай тон урда хубийн. Бесымянна ба Заозерно үндэрхэнүүд болбол Посьетскэ заливы ба дэлхэй дээрэ эгээн эрхим гавань болохо, тэрэһэй байгаалинь бүхтэе хараха арга олгоно. Эндэ, 4-5 километр урта хэмжээндэ—Хасан нуурай тэндэ СССР-эй, Манчжурин ба Корейн хилэнүүд залгалдана. Эдэ үндэрхэнүүдэ эзэлээд байгаа хаа, японцууд болбол манай Посьет бухта ба Владивосток шадарай өрөөһүүдтэ сэхэ аюул тохёолдуулаха байгаа.

1938 оной июлинь 28-най һүни, Заозерно ба Бесымянна үндэрхэнүүдэй районод хүндэ артиллери ба бронепоездуудаар эзбэсгэлдэһэн, японско император гвардини 20.000 гаран шлэмэл сэрэгүүд асараданхай байгаа.

Советскэ пограничникуудай баахан отрядтай жэмжээлбэл нилээд өхө хүсэтэй байһанһаа ба өхө бүтүү

манатай сагыне хэрэгһэн, японцууд болбол Бесымянна үндэрхэныне гэнэтэ атакалһан байна. Лейтенант Михаил түрүүтэй арба нэгэн габьяата советскэ боецууд болбол японцуудай бүхэли роторотой байлдаба. Хүсөөлгөө хэдн тэгшэ бэшэ байһанһыне хаань, советскэ пограничникууд болбол японцуудай олон атакануудыне героическаар гэдэргэ сохиһон байна. Мүндэртэл адли номондо ба гранатад дайралдан, табан хүнүүдэ алуулаад байхадаа, тэднэр саг зуура суухариха баатай болоһон байна. Буудалдаһан аяна соносого, нүхэр Христовлюков, Чернопятак, Акулинушкин ба Левченко подразделениүүд байлдаһан боложо байһан газарта эрээ һэн. Эдэ подразделениүүдэй хамтын хүсөөр японцууд һанаа сохигдоһон юм. 100 гаран хүнүүдэ, өхөнхидэ офицернуудэ алуулжа, өхө тооной трофейнуудыне орхёод, советскэ территория соо суухарһан байгаа.

Игэжэ бусаһанайгаа һүүлээр, японцууд шэнэ военне ябуулгануудта бүри өхө маштабаар бэлэдхэжэ эхилэе һэн. Июлинь 30-най үдэр дайнай район тээшэ 19-дхи пехотно дивизии, артиллерии ба мномедуудыне аралаар асарһан байна.

Июлинь 30-най һүни хара үүдээр тэнгери бүргэжэ, бороо

һабинажа байгаа. Артиллерээр буудалһанайгаа һүүлдэ, японцуудай хоёр полкнүүд Бесымянна ба Заозерно үндэрхэнүүд тээшэ довтолбо. 12 части гранатын тэһаратга ба эериг аяһан дуудлаа һэн. Энэ юу байгааг гэхэдэ, нүхэр Чернопятак подразделени хадаа японско разведчикүүдэй группине үгыһэн ба довтолгоһо авангардуудтайн шанга байлдаанда ороһон байна.

Японцуудай атакан үлгөөгүүр болотор үргэлжэлэе. Дайскай хоёр полкн урдаһаа эсэргүүсэн зуугаад советскэ пограничникууд героическаар байдаа. Артиллери, мномедууд, олон тоото пулемедууд ба бусад военне-техническэ эбсэсгүүдээр хангагдаһан японско дивизи тон өхө гэмтэл үзэжэ, советскэ территорияд дүрбэн километр ороһон байна.

Бесымянна ба Заозерно үндэрхэнүүдэ эзэлээд, японцууд болбол тэдэнине яаралаар бүхэлэн, окопонуудыне хамгаалаа, барилдаануудыне элдэб халтануудыне бодхожо эхилэе һэн. Улаан Армин полкнэй частнуудыне дары байлдаанда оруулха хэрэгтэй болоод байгаа.

Августын 2-ой үдэр, Улаантута Тухай Нэгэдхэ Армин стрелково дивизии 32 ба 40-дхи

пехотно полкнүүд пограничникуудта туһалхаа эрээ. Августын 1, 2 ба 3-ай үдэрнүүдтэ баахан тулаадаһанууд болоод, августын 4 ба 5 үдэрнүүдтэ хүсөнүүдэне сугларуулга хэгдэ һэн.

Августын 6-да үдэрэй 5 части генеральна байлһан эхилбэ. Манай алдарт пехотонууд, маргэн артиллеристнууд, зоримой танкистнууд аваниин активна туһаламжаар, японцуудта эсэргүү шанга сохилто хэһэн байна. Удэһын найман части, Бесымянна ба Заозерно үндэрхэнүүд Улаан Армин частнуудаар эзэлэгдэе һэн. Мүнөө, Фрунзын нэрэмжэтэ Военне Академин хурагша—Советскэ Союзай Герой капитан Мошляк болбол Заозерно үндэрхын оройдо эгээн түрүүн гаража, тэндэ улаан туг болхоһон юм.

Августын 7-һоо 11 хүрэтэр, японцууд 20 гаран урэгүй контратакнүүдэ хээ. Энэнь тэдэний гэмтэлд өхөдхэ һэн.

Улаан Армин боецууд, командирнууд ба политхүдэлмэрилэгшэд хадаа социалистическэ хилэнүүдэ хамгаалжа гэгшэ арадай дээдэ найдабарине харюулаа. Партийнабашэ улаанармее-

цууд ба командирнууд болбол, коммунистууд ба комсомолцуудай эрэлхэгээр тэмсэхыне харан тэдэнине дагадаг байгаа. Байлдаһанай түлэг абажа байхадань партида ба комсомолдо бидэнине абыт гэнэн олонтоото мэдүүлгэнүүд ороод һэн, Ленин—Сталинай партинь членүүд, Лениискэ комсомолой членүүд боложо, байлдаанда орохоо хүсэһэдби" гэжэ тэдэ нэр мэдүүлдэг һэн.

Хасан нуурдахи байлдаануудта хабаадалжа социалистическэ эхэ ороной патриодууд болбол героизм ба баатаршалгын жэмжэнуудыне харуулаа. Улаанармеецүүдэй бүгдэһэнйг инаг, герой-комиссар Пожарский өөрнөөр боецуудыне гурба дахин атакад хүтэлөө һэн. Дайскай номондо тугадаһанай баража байхадаа, Пожарский болбол боецууд ба командирнуудта нимэ боевэй уриа табиа һэн: "Хасан даа. Эхэ оронойгоо түлээ хүндэтэйгөөр тэмсэгтэй! Агууха Сталинай түлээ! Урагша!"

Советскэ правительство болбол Хасан нуурдахи байлдаанда хабаадалгашдыне—хэдн мянгаад алдарт советскэ патриодуудыне социалистическэ эхэ оронодо ба Ленин—Сталинай партида хизааргүй преданностине харуулаһанай түлээ орёнуудууд ба медальнуудтаар шагнаа. Эдэний 26 хүнүүднь Советскэ Союзай Геройнуудай нэрээрэ абалһан байна. Алдарт 32 ба 40 дхи стрелково

дивизииүүд орёнто болоо.

Хасан нуурай тэндэ японцуудыне бутосохихо зуураа, советскэ патриодуудай харуулан героизм болбол Халхын-Голой районд байлдаанда, Баруун Украинан ба Баруун Белоруссин нэгшэһанай ахадүүнэрыне сүлөөлдэе, сэтгэн финнуудтэй тэмсэлдэ боецуудыне командирнуудыне ба политхүдэлмэрилэгшэдыне зоригжуулаа.

Хасан нуурдахи героическэ байлдаанууд болбол Улаан Армин историдо алдарт хуудан болһонор. Социализмын ороной сэрэгүүдэй баатаршалга, шэнэ риг ба героизмын эдэ жэмжэнууд дээрэ манай бүхы Улаан Арин бүхы советскэ залуушууд хүмүүжэе.

"Улаан Арин ба Флорид" цүүд ба командирнуудай героизм шэнэ зориг, баатаршалга ба габьяатгын источник болһо манай Коммунистическэ Партинь харгэтэ тэдэний преданности, эр оронодо, ардагша ба агүүд Сталиндэ тэдэний хизартуунааг мүн болоо".

(К. Ворошилов).

Советскэ Союзай Герой-полковник М. Бочкарев. Орёнто-майор Г. Тонкольников.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакци: г. Улан-Удэ, ул. Каландаровиной, 18. Телефоны: отв. редактора — 3-23; секретариата — 3-44; отдел партийной жизни, агитации и пропаганды — 7-55 (2 зв.); сельхоз. отдела — 7-85; отдел кадров и писем — 8-07.

Типография НКМД.

Уполномоченный Бургавлита № 3178